

zünket. Az az emberi kéz, mely minden vétke mellett Istenre bizza magát, hogy Isten megfogja azt, „ártatlan kéz“, mert Isten a bűnt megbocsátja. Ilyen kezek nyitják föl azt a zárt, mely a megváltástól elválaszt. Aki pedig jobban szereti bűnét, mint Istent, aki a bűnt megbocsátja, annak az Isten semmit sem tud mondani.

Ez az elzárkozás nagyon finoman, szellemileg is történhetik, pl. azáltal, hogy Isten beszédéhez mindenben hozzájárulunk, de ezt mindig csak másokra, a hitetlenekre, az istentelen világra vonatkoztatjuk. Az Istenért és ügyéért folytatott harcot úgy fogjuk föl, mint amelyet más emberekkel szemben kell megvívunk; itt vannak a jók, ott a gonoszok, mi pedig az Isten oldalán, mint a világosság seregének vitézei. Még kiáltjuk is: „az Úré a föld“, kiáltjuk különös hévvel és buzgósággal, eközben pedig a saját ügyünkre, vallásos érdekeltségünk vagy mozgalmunk ügyére gondolunk. Ha pedig *másokkal* szemben és a *mi* ügyünkért harcolunk és azt tartjuk fontosnak, hogy nekünk legyen igazunk, akkor fogságunk falát csak szélesbítjük, s Istenhez és az ő ígétéhez semmi közünk, mégha olyan sokat buzgólkodunk is. Istent nem igazságunk, hanem hamisságunk érdekli, nem akar minket nyeregbe ültetni, hanem megbocsátani nekünk, hogy egyedül neki legyen igaza. Hol van a mi hamisságunk, bűnünk és gyengeségünk és hol vannak a hamisságból, bűnből és gyengeségből Isten felé kinyújtott kezek, hogy megfogja és ártatlan kezekké tegye? Ettől függ minden, ettől. Amíg annyi igazságunk van másokkal szemben, addig nincsenek „ártatlan kezek“, addig csak vesztett harcaink lesznek, rabságban maradunk és Isten sem végezheti el rajtunk, amit el akar végezni.

Alapigénk tovább még valami egyebet is mond. Talán hajlandók vagyunk, hogy ezt az igazságot: „az Úré a föld“ — igazságképpen elismerjük és érvényesítsük. De éppen mint igazságot, melyhez emberi erőnkkel jutottunk el, melyet emberi tapasztalatunknál fogva tartunk igazságnak. Egy sorba helyezük — különös szeretettel — egyéb igazsággal, ismerettel, tapasztalattal és meggyőződéssel, melyeket gyűjtöttünk, hogy életünk éjszakáját kissé felderítsük. Isten azonban az az Isten, aki a maga beszédét tartja igazságnak és ezt nem akarja az emberi életbölcsesekkel egy sorba helyezni. A biblia szavai mindig rosszul férnek össze a klaszikus filozófusok és vallások

szavaival. Hogy az Úré a föld, ez nem az emberi életismeretnek elmés ötlete; sokkal nagyobb igazság, semhogy kimondhatnók, tudhatnók és megérthetnők, mint amiképpen más igazságokat kimondunk, tudunk és megértünk. Isten és az isteni dolog értelmünknek és itéletünknek nem tárgya. Hogy a földet Isten teremtette és az övé, nem tudományos tétel; őrizkedjünk tőle, nehogy azzá tegyük. Ez azért igaz, mert Isten mondja, nem pedig, mert mi állapítjuk meg. Van egy örökkévaló világ, amit nem láthatunk; nem olyan, mint egy város a fellegek fölött; ezt ne felejtjük el, még akkor sem, ha festőink így ábrázolják is. Jobban tennék ők is, ha ezzel felhagynának. Isten a mi megismerésünk számára: elrejtett Isten. Ha felénk közeledik, nem azt kérdezi, vajjon értesz-e engem? Ámbár nem értesz, kezembe teszed-e életedet és engeded-e, hogy életed éjszakáján át én vezesselek? Ezt kérdezi Isten. Éppen a mi időnket hatalmas ösztön hatja át, hogy a szellemi tudományok, a komoly bibliakutatás útján Isten tervébe, lényegébe és kormányzásába beletekinthessenek. Aki Istent komolyan „megérti“, nem vesz részt ebben a munkában. Az az ember érti meg Istent, a ki előtte meghajlik, őt dicsőíti, őt elfogadja anélkül, hogy értené. Hogy erre a megértésre eljuthassunk, meg kell tisztulnunk minden olyan szándéktól, hogy őt saját erőnk-ből megértsük. Be kell látnunk, hogy egyedül csak Isten helyezhet arra az útra, mely hozzá vezet. Azt kell belátnunk, hogy kijelentésre van szükségünk. Ezt fejezi ki a „tisztá szív“. Lemondást minden Istenről való tudásunkról és ismeretünk-ről, hogy semmi egyebet ne tudjunk azon kívül, amit ő jelent ki nekünk. „Boldogok a tiszta szívűek, mert ők az Istent meglátják“. Tiszta szívet magunknak nem adhatunk, de kérhetünk. És a kérésben, ha elég őszinte és alázatos, már benne van a szív tisztasága; a tisztaságban az ígélet: „áldást nyer az Úrtól és igazságot az idvesség Istenétől.“

De vajjon Isten fenségének és ígétének ilyen megértése és ismerete is nem lesz-e ismét pusztá emberi ismeretté? Tanítássá, theológiává, prédikációvá, melyet ismét emberi igazságképpen kezelhetünk? Lehet. Sokszor megtörtént ez már a keresztyénségben. Nem hiába óv Isten ígéje az üres tanítástól, vagy amint szószerint áll, attól: „ne adjuk lelkünket hiábavalóságra.“ Arra figyelmeztet, hogy amikor Istent keressük, magára Istenre nézzünk. Ne a mi tanításainkra, mégha olyan tiszták is,